

SVETLANA E. TOMIĆ*

Alfa BK univerzitet

Fakultet za strane jezike

GOVOR NA OTVARANJU IZLOŽBE HERBARIJUM DR VERE MARKOVIĆ (17. FEBRUARA 2023. MALA GALERIJA ULUPUDS-a, BEOGRAD)

Vera Marković je diplomirala i magistrirala na Fakultetu primenjenih umetnosti i dizajna u Beogradu a doktorirala je na Fakultetu za umetnost i dizajn. Petnaest godina predavala je na Fakultetu za umetnost i dizajn Megatrend Univerziteta u Beogradu, kao i u italijanskoj i u francuskoj školi za modu i dizajn. Dugogodišnja je saradnica Etnografskog muzeja, gde je u Manakovoj kući 2019. osnovala *Školu tradicionalnog veza*, i od tada predaje i praktično obučava tradicionalni vez. Za svoje radove dobijala je nagrade još od studentskih dana, a u plejadi uglednih priznanja dominiraju ona za kostime i scenografiju. Večeras smo na otvaranju njene nove 14. samostalne izložbe *Herbarijum*, tragajući za odgovorima na pitanja: Šta umetnica posmatra, o čemu razmišlja, šta stvara, šta želi da vidimo?

Floralni motivi dugo su naučna i umetnička inspiracija Vere Marković. Sada izložba nosi naziv *Herbarijum*, a ta reč označava „zbirku presovanih i osušenih biljaka“. Pa ipak, na ovoj izložbi ćete se uveriti da nije reč o takvoj vrsti bilja. Crteži i vezovi Vere Marković nude domišljato poigravanje sa bojama i senkama, stvarajući osećaj da su sve biljke ovde – žive. Mi odranije znamo da svaka biljka ima svoju simboliku koja je često u vezi sa duhovnim vrlinama. No, razmišljajući o ovoj izložbi stekla sam utisak da poenta *Herbarijuma* Vere

* svetlana.tomic@alfa.edu.rs

Marković nije u određivanju neke posebne duhovne vrline pomoću bilja. Šta je Vera Marković stvorila? Šta želi da vidimo?

Njena izložba *Herbarijum* samo je na prvi pogled jednostavno osmišljena. Čine je tri vrste umetničkih proizvoda: crteži na hartiji, vezovi na šalovima i vezovi na pudrijerama. Ako osmotrite pažljivo, zapazićete da su u vitrinama izloženi neki predmeti: naočare, makaze, naprstak, konci... Na svojim izložbama Vera Marković često ostavlja neki trag o sebi. Ona takvom strategijom posetiocima želi da sugeriše da joj je stalo da bude prisutna među svojim radovima. Ovo svojevrsno autodokumentarno svedočanstvo znači još nešto. Umetnička dela jesu gotovi proizvodi, no proces rada se ne završava sa njihovom izradom. Ova izložena sredstva za rad vraćaju nas na početno pitanje o tome šta su u procesu umetničkog rada suštastvene aktivnosti. Gledanje, razmišljanje, odlučivanje, rezanje, odbacivanje, ostavljanje sa strane, stvaranje? Gde se i kako te aktivnosti usmeravaju?

Šta najviše umetnica želi da posmatramo u *Herbarijumu*? Lišće i cvetove. Na nekim crtežima predstavljeno je stablo sa lišćem koje je komponovano tako da sugeriše refleksiju o sistemu izdanaka ili o ekosistemu kao složenoj životnoj zajednici u prirodi. Često su u pitanju različite biljke pa su otuda i oblici lišća različiti. Vera Marković nas podstiče da posmatramo raspored i one delove lišća koje verovatno većina nas ne gleda i zato ne vidi bez ovih crteža, a to su lisna osnova, lisna drška, lisni zalisci, lisna ploča, i naročito lisna nervatura. Verujem da neću biti jedina koju je umetnica očarala svojom zadivljujućom koncentracijom na lisnu nervaturu: na sve one glavne i sporedne lisne nerve kao mikrodelove žilnog sistema lista.

Na drugim crtežima, sasvim je suprotno! U drugom planu su stabljika i listovi, bočni pupoljci i čvorovi, a u žiži su otvoren cvet i onaj pupoljak koji tek treba da se probudi i razmahne. Nadalje, tu su crteži gde su svi listovi i cvetovi umetnički otkriveni u punom životu. Na pojedinim crtežima insekti (pčele i, češće, letiri) podsećaju nas da je bez tih malenih stvorova prenos života otežan. Ljupki leptirovi došaptavaju nam prividno kontrastirane poruke. S jedne strane, kao simboli lakoće i nepostojanosti, opominju nas na kratkotrajnost života. Sa druge strane, oni su simboli metamorfoze i podstiču nas da tragamo za potencijalima naših bića. Naglasak ove izložbe je na listovima i cvetovima, na onom delu života koji buja. *Koren*, kao skriven deo, koji biljku pričvršćuje za zemlju, najčešće nije predstavljen.

U poređenju sa crtežima na hartiji, boje cvetova i lišća rasplamsalo žive pomoću veza na tkaninama tj. na materiji koja je prvobitno u ruci umetnice a zamišljena je da se posle izrade kreće sa nama iako je na nama, ili pored nas, uz nas. Usred zime mi vidimo žutu energiju sunca – u ljiljanima i narcisima, crvene makove, ružičastu magnoliju, ljubičaste irise i nijanse plavih sanjarenja!

GOVOR NA OTVARANJU IZLOŽBE HERBARIJUM DR VERE MARKOVIĆ
(17. FEBRUARA 2023. MALA GALERIJA ULUPUDS-A, BEOGRAD)

I dok se krećemo i osmatramo ovu izložbu, stalno osciliramo između dve vrste odnosa prema čuvanju bilja. Ono prvo čuvanje je herbarijumsko-hartijsko – bilje može da se gleda ali ne sme da se dodiruje. Ono drugo čuvanje pak insistira na dodiru: crtež nam je utisnut u svest – ali ga ne gledamo mi nego drugi (ukoliko nosimo šal ili pudrijeru) i time ga čuvamo i dalje promovišemo našim kretanjem kroz prostore. Šal je sa nama, na nama, zaogrće nas i utopljava, održava u zdravlju. Pudrijera sa ogledalcetom omogućava da proveravamo izgled svog lika odmeravajući u njemu lik cveta.

Herbarijum Vere Marković poentira potrebu da se bolje vidi, više poštuje i voli svet koji nas okružuje, svet koji poričemo nebrigom, koji obesmišljavamo uništavanjem. I to u ovom gradu, gde se drveće više seče nego sadi, gde su bašte na trgovima zabetonirane, gde je sve ređe moguće videti lisnu nervaturu izbliza, onaj deo koji je zaslužan za fotosintezu, za odvijanje suštinskog procesa za opstanak života na zemlji. Umetnica je odabrala da vidimo razlike između neobojenog i obojenog dela života, da se podsetimo koliko su lepi i važni raznolikost bilja i obnavljanje života u prirodi. Uz zahvalnost Veri Marković na stvaralaštvu, i vama na pažnji, želim vam da uživajte u lepoti biljnog sveta koji je stvorila za sve nas!

GOVOR NA OTVARANJU IZLOŽBE HERBARIJUM DR VERE MARKOVIĆ
(17. FEBRUARA 2023. MALA GALERIJA ULUPUDS-A, BEOGRAD)

Datum prijema: 31.8.2023.

Datum ispravki: /

Datum odobrenja: 15.9.2023.